

ÁKVÖRÐUN FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR

2004/EES/56/25

frá 7. september 2001

um leiðbeiningar að því er varðar framkvæmd reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 761/2001 um að heimila frjálsa aðild fyrirtækja/stofnana að umhverfisstjórnunarkerfi bandalagsins (EMAS) (*)

(tilkynnt með númeri C(2001) 2504)

(2001/681/EB)

FRAMKVÆMDASTJÓRN EVRÓPUBANDALAGANNA
HEFUR,

með hliðsjón af stofnsáttmála Evrópubandalagsins,

með hliðsjón af reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 761/2001 frá 19. mars 2001 um að heimila frjálsa aðild fyrirtækja/stofnana að umhverfisstjórnunarkerfi bandalagsins (EMAS) ⁽¹⁾, einkum 2. gr. (önnur málsgrein s-liðar), 3. gr. (b-liður 3. mgr.) og 8. gr.,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

- 1) Með reglugerð (EB) nr. 761/2001 eru settar kröfur um aðild fyrirtækja/stofnana að EMAS.
- 2) Mæla skal fyrir um leiðbeiningar til að tryggja að aðildarríkin beiti reglugerð (EB) nr. 761/2001 með samræmdum hætti.
- 3) Rétt er að tilgreina sérstök tilvik þar sem erfitt kann að reynast að skilgreina viðeigandi einingu sem á að skrá sem EMAS-fyrirtæki/stofnun og að kveða á um samræmda stefnu í slíkum tilvikum, sem og um undanþágur þar sem leyft er að skrá einingu sem er minni en athafnasvæði.
- 4) Mæla skal fyrir um leiðbeiningar við að koma á fót sannprófunaráætlunum fyrirtækja/stofnana, sem eru aðilar að EMAS, við fullgildingu umhverfisyfirlýsinga og árlegra uppfærslna þeirra, sem og vegna undantekninga frá meginreglunni um árlegar, fullgiltar uppfærslur.
- 5) Einnig er rétt að samræma notkun EMAS-kennimerkisins í reynd og tryggja að tæmandi skrá yfir

undantekningar, er varða notkun kennimerkisins við tiltekna aðstæður, sé sett fram með skýrum hætti.

- 6) Ráðstafanirnar, sem kveðið er á um í þessari ákvörðun, eru í samræmi við álit nefndarinnar sem komið var á fót skv. 14. gr. reglugerðar (EB) nr. 761/2001.

SAMÞYKKT ÁKVÖRÐUN ÞESSA:

1. gr.

Einingar í skilningi annarrar málsgreinar s-liðar 2. gr. í reglugerð (EB) nr. 761/2001 skulu skráðar sem fyrirtæki/stofnun í samræmi við leiðbeiningarnar í I. viðauka.

2. gr.

Fyrirtæki/stofnanir skulu láta fullgilda uppfærslur á umhverfisyfirlýsingum sínum, eins og um getur í b-lið 3. mgr. 3. gr. í reglugerð (EB) nr. 761/2001, í samræmi við leiðbeiningarnar í II. viðauka.

3. gr.

EMAS-kennimerkið, sem um getur í 8. gr. í reglugerð (EB) nr. 761/2001, skal notað í samræmi við leiðbeiningarnar í III. viðauka.

4. gr.

Ákvörðun þessari er beint til aðildarríkjanna.

Gjört í Brussel 7. september 2001.

Fyrir hönd framkvæmdastjórnarinnar,

Margot WALLSTRÖM

framkvæmdastjóri.

(*) Þessi EB-gerð birtist í Stjtið. EB L 247, 17.9.2001, bls. 24. Hennar var getið í ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 16/2003 frá 31. janúar 2003 um breytingu á XX. viðauka (Umhverfismál) við EES-samninginn, sjá EES-viðbæti við Stjórnartíðindi Evrópusambandsins nr. 19, 10.4.2003, bls. 19.

(1) Stjtið. EB L 114, 24.4.2001, bls. 1.

I. VIÐAUKI

LEIÐBEININGAR VARÐANDI EININGAR SEM HENTA TIL EMAS-SKRÁNINGAR

(Allar tilvísanir í viðauka eru tilvísanir í viðauka reglugerðar (EB) nr. 761/2001, nema annað sé tekið fram sérstaklega)

Markmiðið með leiðbeiningunum

Útvíkkun EMAS, þannig að kerfið nái ekki aðeins til iðnaðar- og framleiðslugeirans, eins og áður tíðkaðist, heldur til allra fyrirtækja/stofnana sem hafa umhverfisáhrif, merkir að einingar með margs konar stjórnskipulag geti fengið EMAS-skráningu. Leiðbeiningarnar eru samdar á grundvelli annars og fjórða málslíðar s-liðar 2. gr. og t-liðar 2. gr. í reglugerð (EB) nr. 761/2001 í því skyni að aðstoða fyrirtæki/stofnanir, umhverfissannprófundur og þar til bæra aðila við að ákveða viðeigandi einingu sem skrá á sem fyrirtæki/stofnun sem er aðili að EMAS.

Einingin, sem á að skrá, er valin bæði með tilliti til stjórnunar og staðsetningar.

Einingin, sem á að skrá sem fyrirtæki/stofnun sem er aðili að EMAS, skal ekki ná út yfir landamæri eins aðildarríkis. Ef fyrirtækið/stofnunin er með starfsemi á einu eða fleiri athafnasvæðum skal hvert athafnasvæði, sem EMAS nær til, uppfylla allar kröfur EMAS, þ.m.t. stöðugt bættur árangur í umhverfismálum eins og skilgreint er í b-lið 2. gr. í reglugerð (EB) nr. 761/2001.

Einingar með eftirfarandi skipulag hafa verið skilgreindar og verður fjallað ítarlega um þær í ýmsum málsgreinum þessa skjals:

1. fyrirtæki/stofnanir með rekstur á einungis einu athafnasvæði,
2. fyrirtæki/stofnanir sem gætu við sérstakar aðstæður látið skrá einingu sem er minni en athafnasvæði,
3. fyrirtæki/stofnanir með rekstur á mörgum athafnasvæðum:
 - a) með sömu eða svipaða vöru eða þjónustu,
 - b) með ólíkar vörur eða þjónustu,
4. fyrirtæki/stofnanir sem ekki er hægt að skilgreina ákveðið athafnasvæði fyrir með viðeigandi hætti,
5. fyrirtæki/stofnanir sem hafa bráðabirgðaathafnasvæði undir sinni stjórn,
6. sjálfstæð fyrirtæki/stofnanir sem láta skrá sig sem eitt sameiginlegt fyrirtæki/stofnun,
7. lítil fyrirtæki með rekstur á tilteknu, stóru yfirráðasvæði sem framleiða sömu eða svipaða vöru eða þjónustu,
8. staðaryfirvöld og opinberar stofnanir.

Í upphafi skulu aðilar að EMAS hafa í huga að umhverfissannprófundur og, eftir því sem við á, þar til bærir aðilar geta haft áhrif á hvort eining fái skráð (sjá s- og t-lið 2. gr. í reglugerð (EB) nr. 761/2001). Að sama skapi er þess krafist að allir, sem eiga aðild, útbúi umhverfisyfirlýsingu sem m.a. skal innihalda skýra og ótvíræða lýsingu á fyrirtækinu/stofnuninni, sem verið er að skrá sem aðila að EMAS, og samantekt á starfsemi, vörum og þjónustu og tengslum þess eða hennar við móðurfyrirtæki/stofnun (sjá a-lið liðar 3.2 í III. viðauka). Þessar kröfur tengjast öðrum kröfum varðandi stjórn og áhrif á umhverfisþætti fyrirtækja/stofnana (sjá A-hluta I. viðauka og einkum lið 4.3.1 í B-hluta I. viðauka)

Tilgangurinn með þessum kröfum er að tryggja að fyrirtækið/stofnunin hafi á öllum athafnasvæðum stjórn og áhrif á umhverfisþætti sína sem hafa veruleg umhverfisáhrif. Því er þeim sem eiga aðild að kerfinu ráðlagt að hafa skýra og rökstudda ástæðu fyrir því að velja athafnasvæði eða hluta athafnasvæða fyrirtækja/stofnana til skráningar. Þannig geta þeir séð fyrir kröfurnar í umhverfisyfirlýsingunni og verða í betri stöðu til að svara hugsanlegum fyrirspurum, einkum frá sannprófundum og þar til bærum aðilum en auk þess frá öðrum hagsmunaaðilum. Þar til bær aðili skal synja um skráningu ef einingin, sem valin hefur verið til skráningar, er ekki í samræmi við skilgreiningarnar í s- og t-lið 2. gr. reglugerðar EB) nr. 761/2001 sem útskýrðar eru í þessu leiðbeiningaskjali. Í vafatilvikum ber því fyrirtæki/stofnun að hafa samráð við þar til bæra aðilann þegar í upphafi þess að umhverfisstjórnunarkerfi er tekið í notkun.

Meginreglur:

- gagnsæi,
- stjórnun,
- að ekki séu einungis valin góð svæði,
- opinber ábyrgð,
- staðbundin ábyrgð.

Skilgreiningar

„Fyrirtæki/stofnun“ merkir skv. s-lið 2. gr. reglugerðar (EB) nr. 761/2001 félag, félagsskapur, fyrirtæki, yfirvald eða stofnun eða hluti eða samsetning þeirra, hvort sem þau eru skráð eða ekki, opinber eða í einkaeigu og með eigin starfsemi og stjórn.

„Athafnasvæði“ merkir skv. t-lið 2. gr. í reglugerð (EB) nr. 761/2001 allt landsvæði sem er á tilteknum stað undir stjórn fyrirtækis/stofnunar og tekur til starfsemi, vara og þjónustu. Þetta tekur til allra grunnvirkja, búnaðar og efnis.

„Eining“ merkir athafnasvæði eða undirdeild, fyrirtæki/stofnun, hluti eða hópur fyrirtækja/stofnana, sem sækjast eftir skráningu undir einu skráningarnúmeri.

1. FYRIRTÆKI/STOFNANIR MEÐ REKSTUR Á EINUNGIS EINU ATHAFNASVÆÐI

Fyrirtæki/stofnun með rekstur á einungis einu athafnasvæði er einfaldasta tilvikid þar eð svið stjórnunar og staðsetningar eru samsvarandi. Athafnasvæði með EMAS I-skráningu falla undir þennan flokk í samræmi við 4. mgr. 17. gr. í reglugerð (EB) nr. 761/2001.

Jákvæð dæmi:

- félagi með rekstur á einu athafnasvæði, þar sem það framleiðir bæði leiðslur og útvörp, er einungis heimilt að skrá aðra starfsemina,
- kaffistofu á athafnasvæði fataframleiðanda er heimilt að skrá sérstaklega.

Neikvætt dæmi:

- lyfjafyrirtæki er ekki heimilt að skrá sérstaklega einungis þann hluta stöðvarinnar, þar sem fullunna varan til neytandans er framleidd, og undanskilja iðnaðarferlin sem varðar framleiðslu milliefnanna sem fram fer á sama athafnasvæði.

2. SÉRSTAKAR AÐSTÆÐUR AÐ ÞVÍ ER VARÐAR SKRÁNINGU EINGA SEM ERU MINNI EN ATHAFNASVÆÐI

Ef fyrirtæki/stofnun ihugar að skrá einingu, sem er minni en athafnasvæði, verða eftirfarandi meginreglur að liggja til grundvallar ákvörðun þess eða hennar. Í fyrsta lagi er ekki heimilt að nota þessa undantekningu til að „fleyta rjómann ofan af“. Því er ekki leyfilegt að skrá hluta einstaks framleiðsluferlis með það í huga að undanskilja þá hluta athafnasvæðisins sem ekki gætu fengið EMAS-skráningu. Fyrirtæki/stofnun verður að geta sýnt fram á getu sína til að vakta og hafa eftirlit með öllum mikilvægum umhverfisþáttum sínum og færa sönnur á að einingin, sem fyrirhugað er að skrá, hafi ekki verið aðskilin sérstaklega frá öðrum hlutum stærra athafnasvæðis þar sem árangurinn er slæmur.

Í öðru lagi verður að fylgja meginreglunum um „staðbundna ábyrgð“ og „opinbera ábyrgð“ sem settar voru fram í lið 3.7. í III. viðauka og liðum B.2 og B.3 í I. viðauka. Samskipti við almenning er lykilatriði í EMAS. Fyrirtæki/stofnun skal í eigin þágu upplýsa almenning á gagnsæjan og skiljanlegan hátt um hver árangur tiltekins athafnasvæðis er í umhverfismálum. Ef undirdeild hefur eigin markað gæti verið mikilvægt fyrir hana að nota kennimerkið við eigin samskipti. Ef hins vegar eining, sem er minni en viðkomandi athafnasvæði, hefur í hyggju að fá EMAS-skráningu verður hún að tilkynna almenningi með skýrum hætti að einungis hluti af rekstri fyrirtækisins/stofnunarinnar á athafnasvæðinu sé stjórnað samkvæmt EMAS þar sem almenningur lítur öllu jöfnu á reksturinn á athafnasvæðinu sem eina örjúfanlega heild. Fyrirtæki/stofnun skal bera ábyrgð á því að ytri samskipti séu skýr og að gripíð sé til viðeigandi aðgerða til að komast hjá því að veita almenningi villandi upplýsingar.

Á grundvelli þessara meginreglna má skrá einingu, sem er minni en athafnasvæði, sérstaklega:

- ef vörur, þjónusta og starfsemi undirdeildarinnar eru skýrt skilgreindar og ef hægt er að gera skýra grein fyrir umhverfisþáttum og umhverfisáhrifum undirdeildarinnar og greina þau frá þáttum og áhrifum annarra hluta athafnasvæðisins sem ekki eru skráðir,
- ef undirdeildin hefur eigin stjórn og stjórnsýslu með umboð til þess að skipuleggja og hafa eftirlit með umhverfisstjórnunarkerfi sínu og umhverfisáhrifum og gera úrbætur á þeim sviðum þar sem hún hefur skyldum að gegna. Mögulegt er að færa sönnur á þetta á grundvelli réttarstöðu, eigin skráningar hjá verslunarráði, skipurits, skýrslna frá móðurfyrirtæki/stofnun og eigin bréfsfenis,
- ef skýrar skyldur eru lagðar á undirdeildina um að uppfylla kröfur í heimildum/umhverfisleyfum sem undirdeildinni eru veitt.

Ekki er hægt að skipta athafnasvæði í undirdeildir:

- ef einingin, sem er skilin frá, tekur einungis til þeirra hluta starfseminnar á athafnasvæðinu sem ekki eru dæmigerðir að því er varðar umhverfisþætti og -áhrif starfseminnar á athafnasvæðinu í heild,
- ef ekki er hægt fyrir utanaðkomandi aðila að gera sér grein fyrir hvaða hluta starfseminnar á athafnasvæðinu er stjórnað með EMAS og af hverju nákvæmlega þessi hluti hefur verið skilinn frá starfseminni á athafnasvæðinu.

Í því tilviki er einkum mikilvægt að skilgreina með skýrum hætti mörk þeirra skyldna er varða ílag og frágang til og frá fyrirtækinu/stofnuninni. Í umhverfisstjórnunarkerfi sínu skal fyrirtækið/stofnunin einnig taka tillit til tengsla við þjónustu og starfsemi sem ekki heyrir að fullu undir gildissvið umhverfisstjórnunarkerfisins. Fyrirtækið/stofnunin skal t.d. meta umhverfisþætti og -áhrif sameiginlegra grunnvirkja á athafnasvæðinu, s.s. sameiginlegar stöðvar fyrir meðhöndlun úrgangs eða skólphreinsun, og fella inn í umhverfisáætlun sína og ferli sitt við stöðugar umbætur.

3. FYRIRTÆKI/STOFNUN MED REKSTUR Á MISMUNANDI ATHAFNASVÆÐUM

Samkvæmt reglugerð (EB) nr. 761/2001 geta þeir sem eiga aðild eftir sem áður skráð einstök athafnasvæði eða verið skráðir sem fyrirtæki/stofnun (skilgreind í s-lið 2. gr.) eða sem hluti eða samsetning fyrirtækja/stofnana. Hvort heldur sem er, er þess krafist að allir, sem eiga aðild, sýni fram á stöðugt bættan árangur með tilliti til mikilvægra þátta og áhrifa í samræmi við stefnu, áætlun og markmið sín. Þeir sem skrá mörg athafnasvæði sem eitt fyrirtæki/stofnun þurfa einnig að taka tillit til krafna í b-lið 2. gr., 2. lið í B-hluta I. viðauka og lið 3.7 í III. viðauka og geta réttlætt hvers vegna það kann að vera að bættur árangur sé ekki sýnilegur á öllum athafnasvæðunum.

Auk þess að skýra og rökstyðja val sitt á athafnasvæði eða samsetningu athafnasvæða skulu fyrirtæki/stofnanir, sem sækjast eftir EMAS-skráningu, hvort heldur þau eða þær eru í einkageiranum eða opinbera geiranum, einnig vera tilbúin til að skýra og rökstyðja fyrir hagsmunaaðilum fyrirætlanir sínar varðandi athafnasvæði sem ekki hafa verið skráð.

3.1. Með sömu eða svipaða vöru eða þjónustu

Til að fá eitt skráningarnúmer skal fyrirtæki/stofnun geta sýnt sannprófandanum fram á samræmda beitingu umhverfisstjórnunaraðferða og -stefnu á öllum athafnasvæðum. Það sem einkennir oft fyrirtæki/stofnanir, sem heyrir undir þennan flokk, er sameiginlegar stjórnunaraðferðir í rekstri á mismunandi athafnasvæðum, t.d. sameiginleg umhverfisstjórnunarhandbók. Af þessum sökum kann að vera mögulegt að draga úr því hversu ítarleg sannprófunin á einstökum athafnasvæðum er ef fyrirtækið/stofnunin getur sýnt fram á að það eða hún hafi fullkomna stjórn yfir öllum athafnasvæðum sínum.

Ef starfsemi á hverju athafnasvæði varðar svipaða umhverfisþætti og -áhrif og er háð svipuðum umhverfisstjórnunarkerfum og er rekin innan sama skipulags, s.s. útibú, viðskiptaskrifstofur eða rekstrarstöðvar og verkstæði, kann að vera mögulegt að velja nokkur athafnasvæðanna til sannprófunar. Úrtakið skal vera þannig að tryggt sé að það veiti sannprófanum dæmigerða og heildstæða innsýn í árangur fyrirtækisins/stofnunarinnar í umhverfismálum og að hann geti gengið úr skugga um áreiðanleika gagnanna og staðbundna ábyrgð.

Beita skal góðum starfsvenjum við val á úrtaksaðferðum ⁽¹⁾ og sannprófundur skulu taka tillit til eftirfarandi þátta þegar þeir velja athafnasvæði sem eiga að falla undir sannprófunaráætlunina:

- umhverfisstefnu- og áætlunar,
- þess hversu flókið umhverfisstjórnunarkerfið er, mikilvægi beinna og óbeinna umhverfisþátta og -áhrifa og mögulega víxlverkun við viðkvæmt umhverfi,
- þess hversu þróað umhverfisstjórnunarkerfið á athafnasvæðinu er,
- álits hagsmunaaðila (kvartanir, áhugi almennings á athafnasvæði),
- þess hvernig starfsfólk fyrirtækisins/stofnunarinnar skiptist á athafnasvæðin,
- vaktavinnu,
- sögu umhverfisvandamála,
- niðurstaðna úr fyrri sannprófunum og eigin úttektum.

Öll athafnasvæði skulu sannprófuð á einu sannprófunartímabili. Við fyrstu sannprófun og í hverri sannprófunarlötu eftir það verður sannprófunaráætlunin einnig að taka til höfuðstöðvanna.

Fyrirtæki/stofnanir og sannprófundur verða að hafa hugfast að ef veruleg umhverfisáhrif tengjast sérstökum landsvæðum skal sannprófa þau athafnasvæði hvert fyrir sig og tilgreina skal viðkomandi umhverfisgögn, sem tengjast verulegu umhverfisáhrifunum, í umhverfisfyrirlýsingunni í samræmi við meginregluna um „staðbundna ábyrgð“.

Sannprófa skal athafnasvæði sérstaklega:

- ef viðurkennt hefur verið að stærð, umfang og eðli starfsemi/rekstrar á athafnasvæðinu er veruleg,
- ef eigin úttektir og rýni stjórnenda hafa leitt í ljós að þörf er á úrbótum,
- ef orðið hafa umtalsverðar breytingar á umhverfisstjórnunarkerfinu eða starfseminni á athafnasvæðinu síðan síðasta sannprófun fór fram,
- eða ef athafnasvæðið er verulega frábrugðið öðrum athafnasvæðum fyrirtækja/stofnana að því er varðar:
 - stærð og vinnureglur,
 - beina og óbeina umhverfisþætti/-áhrif (gerð og mikilvægi),
 - viðkvæmni nærliggjandi umhverfis,
 - gildandi lagaskilyrði,
 - skipulag staðbundna umhverfisstjórnunarkerfisins og eða staðbundna stjórnkerfisins,
 - stærð, umfang og eðli starfsemi/rekstrar á athafnasvæðinu.

Fyrirtæki/stofnanir skulu hafa í huga hættuna á að þau eða þær missi sameiginlega skráningarnúmerið fyrir öll athafnasvæðin þótt aðeins sé brotið gegn lagaákvæðum á einu athafnasvæði. Með tilliti til slíkrar áhættu er fyrirtækjum/stofnunum auk þess heimilt að skrá þessi svæði sérstaklega. Öfugt við sannprófun er almennt ekki heimilt að beita úrtaksaðferðum við eigin úttekt í samræmi við III. viðauka.

⁽¹⁾ — ISO/IEC leiðbeiningar 66.

— EA — 7/02.

— Önnur alþjóðleg og innlend löggiöf og leiðbeiningar.

Dæmi:

- bankar,
- ferðaskrifstofur,
- smásölukeðjur,
- ráðgjafarfirmir.

3.2. *Með mismunandi vörur og þjónustu*

Í þessum tilvikum er ekki mögulegt fyrir sannprófundann að nota úrtaksaðferðir þar sem verklagsreglur og áhrif á hverju athafnasvæði eru mismunandi. Fyrirtæki/stofnun hefur val um að skrá hvert athafnasvæði sérstaklega eða skrá athafnasvæði sín undir einu sameiginlegu skráningarnúmeri.

Án tillits til þess hvort fyrirtæki/stofnun óskar eftir því að fá eina skráningu eða sérstaka skráningu fyrir hvert athafnasvæði skal hafa nokkur atriði í huga, þar á meðal:

- þörfina á greiningu á umhverfisþáttum og -áhrifum sem tengjast öllum svæðum,
- stjórn fyrirtækisins/stofnunarinnar á þessum þáttum og áhrifum,
- hvort fyrir hendi séu umhverfisstefna og -áætlun þar sem tekið er tillit til meginreglunnar um staðbundna ábyrgð.

Í þessu tilviki skal sannprófa hvert athafnasvæði fyrir sig og tilgreina skal umhverfisgögnin, sem því tengjast, sérstaklega í umhverfisyfirlýsingunni. (Sjá lið 3.7 í III. viðauka og Leiðbeiningar um umhverfisyfirlýsinguna (II. viðauki við þessa ákvörðun)).

Jafnvel í þessu tilviki þarf fyrirtæki/stofnun, sem sækist eftir því að skrá sum eða öll athafnasvæði undir sameiginlegu skráningarnúmeri, að gera sér grein fyrir hættunni á að missa sameiginlega skráningarnúmerið ef um brot á einu athafnasvæði (stað) er að ræða.

Mögulegt er fyrir fyrirtæki að byrja á því að skrá athafnasvæði sín sérstaklega og sameina þau síðar undir einu skráningarnúmeri sem eitt fyrirtæki.

Dæmi:

- orkuframleiðsla,
- framleiðsla vélaríhluta,
- efnafyrirtæki,
- förgun úrgangs.

Ábendingar:

- samræmi milli umhverfisstefnu fyrirtækis og athafnasvæðis,
- veruleg staðbundin áhrif skulu tilgreind í umhverfisyfirlýsingunni,
- víxlverkun umhverfisþátta milli mismunandi athafnasvæða,
- fyrirtækið hefur staðbundna umhverfisstjórnunarkerfið undir stjórn sinni,
- hægt er að skrá hvert athafnasvæði sérstaklega,
- missir sameiginlegs skráningarnúmers vegna brots á einu athafnasvæði.

4. FYRIRTÆKI/STOFNUN SEM EKKI ER HÆGT AÐ SKILGREINA TILTEKIÐ ATHAFNASVÆÐI FYRIR MEÐ VIÐEIGANDI HÆTTI

Fyrir fyrirtæki/stofnanir með athafnasvæði, sem ekki er með auðveldum hætti hægt að skilgreina, er sérstaklega mikilvægt í vafatilvikum að bæði aðilinn og sannprófendur hafi samráð við þar til bæra aðilann um hvort einingin, sem valin hefur verið, henti til skráningar í samræmi við meginreglur EMAS.

Í þessu tilviki verður að skilgreina rekstrarsviðið og grunnvirkin með skýrum hætti, fella þau í heild inn í stjórnunarkerfið og lýsa þeim nákvæmlega í umhverfisyfirlýsingunni. Hjá þessum fyrirtækjum/stofnunum er einkum mikilvægt að skyldurnar vegna mikilvægra umhverfisþátta séu skilgreindar með skýrum hætti og að sannprófandinn hafi sönnun fyrir því að fyrirtækið/stofnunin búi yfir rétttri málsmeðferð til að stjórna slíkum þáttum. Sökum þess að þessi fyrirtæki/stofnanir eru öllu jöfnu með starfsemi á stórum svæðum, þ.m.t. bæir og borgarsvæði, skal fyrirtækið/stofnunin leggja fram sannanir, eftir því sem við á, um að það eða hún hafi:

- tekið áhættu fyrir umhverfið og íbúa til athugunar,
- samþykkt viðeigandi áætlanir um að upplýsa fólk um hvernig skuli bregðast við neyðarástandi,
- útbúið kerfisbundnar upplýsingar um umfang mengunar,
- tekið grunnvirkin, sem það eða hún stjórnar, til athugunar.

Það kemur fyrir að fyrirtæki/stofnun getur ekki rekið hvert athafnasvæði sérstaklega, þrátt fyrir að stjórna mismunandi athafnasvæðum á skilgreindu svæði, og að umhverfisáhrif athafnasvæðanna tengjast. Í því tilviki skal líta á þessi aðskildu athafnasvæði sem eitt fyrirtæki/stofnun vegna EMAS-skráningar.

Dæmi:

- dreifing á þjónustu (hita, vatni, gasi, rafmagni o.s.frv.),
- fjarskipti,
- flutningar,
- úrgangssöfnun.

5. FYRIRTÆKI/STOFNANIR SEM Hafa BRÁÐABIRGÐAATHAFNASVÆÐI UNDIR SINNI STJÓRN

Ef fyrirtæki/stofnanir eru með rekstur á athafnasvæðum, sem eru ekki í þeirra eigu, á ákveðnu tímabili mun sannprófandinn skoða stjórnunarkerfi fyrirtækisins/stofnunarinnar og árangur í umhverfismálum á völdum bráðabirgða-athafnasvæðum sem skulu vera dæmigerð fyrir getu fyrirtækisins/stofnunarinnar til umhverfisstjórnunar. Sannprófandinn verður að beita úrtaksaðferðum samkvæmt góðum starfsvenjum við úttekt til að sannprófa skilvirkni aðferða á völdum athafnasvæðum.

Fyrirtækið/stofnunin skal færa sönnur á að aðferðir og tækni, sem tekin voru í notkun og henta fyrir tiltekin athafnasvæði þar sem það eða hún er með tímabundinn rekstur, séu til staðar.

Þessar aðferðir skulu, eftir atvikum, fela í sér eftirfarandi atriði:

- viðeigandi tækni og þjálfun,
- rétta umhverfisgreiningu á athafnasvæðum áður en starfsemi hefst,
- greiningu á afleiðingum fyrirhugaðrar starfsemi fyrir umhverfið,
- tilkynningu til almennings, sem býr á svæðinu, og til staðaryfirvalda varðandi viðeigandi umhverfisþætti, sem tengjast vinnuáætluninni, og tilheyrandi lausnir sem bent hefur verið á,
- lýsingu á áætlunum um að færa umhverfið í samt horf eða á lausnum til úrbóta á umhverfisaðstæðum á viðkomandi svæði í lok starfseminnar.

Bráðabirgðaathafnasvæði eru hluti sannprófunarferlisins á grundvelli skyndikannanna. Það er starfsemi þeirra sem er skráð en ekki einungis staðsetningin.

Dæmi:

- byggingarfyrirtæki,
- ræstingafyrirtæki,
- þjónustuveitendur,
- aðilar sem sjá um hreinsun eftir mengun,
- fjölleikaflokkar.

6. SJÁLFASTÆÐ FYRIRTÆKI/STOFNANIR Á TAKMÖRKUÐU SVÆÐI SEM SKRÁÐ ERU SEM SAMEIGINLEGT FYRIRTÆKI/STOFNUN

Hafa skal í huga að það er til mikilla hagsmuna fyrir fólk, sem býr í nágrenni stórs athafnasvæðis, og staðaryfirvöld og aðila, sem sjá um framkvæmd umhverfismála, að takast á við sameiginlegar skuldbindingar og sérstaka umhverfisáætlun fyrir svæðið í heild. Sjálfstæð fyrirtæki kunna að óska eftir því að sameina úrræði sín til að fá sameiginlega EMAS-skráningu. Þetta er leyfilegt samkvæmt reglugerðinni þar sem skilgreiningin á „fyrirtæki /stofnun“ er svohljóðandi: félag, félagsskapur, fyrirtæki, yfirvald eða stofnun eða hluti eða samsetning þeirra, hvort sem þau eru skráð eða ekki, opinber eða í einkaeigu og með eigin starfsemi og stjórn.

Til að fá sameiginlega skráningu sem eitt fyrirtæki/stofnun verða fyrirtækin/stofnanirnar, sem eru aðilar að kerfinu, að geta sýnt fram á sameiginlega ábyrgð (stefnu, aðferðir o.s.frv.) að því er varðar stjórnun mikilvægra umhverfisþátta og verulegra umhverfisáhrifa, þ.m.t. einkum setning almennra og sértækra markmiða og úrbætur. Þess er krafist að öll fyrirtæki/stofnanir, sem skipuleggja umhverfisstjórnunarkerfi sín í sameiningu og fá sameiginlega skráningu, sýni fram á stöðugt bættan árangur með tilliti til mikilvægra þátta og verulegra áhrifa í samræmi við stefnu, sértæk markmið og áætlun sína. Þegar nokkur athafnasvæði eru skráð sem eitt fyrirtæki/stofnun er einnig nauðsynlegt að taka tillit til krafna í b-lið 2. gr. í reglugerð (EB) nr. 761/2001, 2. lið B-hluta I. viðauka og lið 3.7 í III. viðauka og geta rökstutt af hverju bættur árangur er ekki sýnilegur á öllum athafnasvæðum fyrirtækisins/stofnunarinnar.

Tekið skal fram að einungis fyrirtækið/stofnunin, sem er með EMAS-skráningu, má nota kennimerkið og því er, ef um fyrirtækjagard er að ræða, einungis heimilt að nota kennimerkið í tengslum við heiti fyrirtækjagardsins. Fyrirtæki/stofnun gæti einnig skráð sig sérstaklega auk skráningar fyrirtækjagardsins.

Dæmi:

- lítið iðnaðarsvæði,
- orlofsbyggðir,
- fyrirtækjagardar.

Ábendingar:

- sameiginleg umhverfisstefna og -áætlun,
- sameiginlegar stjórnunarskyldur,
- missir sameiginlegs skráningarnúmers vegna brots á einu athafnasvæði.

7. LÍTIL FYRIRTÆKI MEÐ REKSTUR Á TILTEKNU, STÓRU YFIRRÁÐASVÆÐI SEM FRAMLEIÐA SÖMU EÐA SVIPAÐA VÖRU EÐA ÞJÓNUSTU OG SÆKJAST EFTIR SÉRSKRÁNINGU

Í 1. mgr. 11. gr í reglugerð (EB) nr. 761/2001 segir: „Til að stuðla að aðild litilla og meðalstórra fyrirtækja, þ.m.t. þeirra sem staðsett eru á skýrt afmörkuðum landsvæðum, er staðaryfirvöldum, heimilt að veita aðstoð við að greina veruleg umhverfisáhrif í samvinnu við samtök iðnaðarins, verslunarráð og hagsmunaaðila. Litlum og meðalstórum fyrirtækjum er síðan heimilt að nota þetta til að skilgreina umhverfisáætlun sína og setja sér almenn og sértæk markmið með tilliti til umhverfisstjórnunarkerfa sinna“.

Á þessum landsvæðum er nauðsynlegt að litil og meðalstór fyrirtæki (sem oft búa yfir sömu tækniþekkingu, nota sömu framleiðsluáferðirnar og nánast sömu skipulags- og stjórnunarkerfi):

- taki tillit til uppsafnaðra áhrifa af völdum framleiðsluferla þeirra,
- séu í tengslum við sama samfélag, sömu stofnanir, sömu eftirlitsaðila umhverfismála á staðarvísu með tilliti til umhverfisvandamála sinna. Þarfir þeirra varðandi gæði umhverfisins eru í raun þær sömu,
- taki tillit til víxlverkunar milli eigin umhverfisáhrifa og þeirra sem aðrir starfandi iðnrekendur á þessu svæði valda, sem og umhverfisáhrifa af völdum opinberra þjónustuveitenda, og vegna íbúabygðar.

Hins vegar hafa þau möguleika á:

- að leita að sameiginlegum lausnum á umhverfisvandamálum sínum (auka getu stöðva til að draga úr mengunarefnum, yfirstíga menningarlegar takmarkanir eða vanhæfni sína með tilliti til umhverfisstjórnunar o.s.frv.),
- að styðja hvert annað, t.d. með því að:
 - skiptast á reynslu vegna greiningar á umhverfisþáttum og -áhrifum,
 - semja umhverfisstefnu og -áætlun í sameiningu,
 - gera eigin úttektir í fyrirtæki/stofnun samstarfsaðilans og öfugt til að auðvelda greiningu umhverfisþátta og -áhrifa,
 - ráða sameiginlegan ráðgjafa í umhverfismálum,
 - nota sömu grunnvirki til að stjórna ýmsum umhverfisáhrifum, s.s. skólphreinsistöðvar, sorpbrennslustöðvar, sorphauga o.s.frv., og koma á fót sérstökum fyrirtækjum/stofnunum, t.d. samtökum, í þessu skyni,
 - og, á grundvelli sameiginlegs átaks þeirra við að taka í notkun umhverfisstjórnunarkerfi, með því að ráða sama sannprófanda sem kann að auðvelda sannprófunar- og fullgildingarferlið og lækka kostnað í tengslum við það, þar eð umhverfisstjórnunarkerfin eru svipuð,
- taka þátt í staðbundnum umhverfisverkefnum, s.s. ferlum í tengslum við dagskrá 21 (stað- eða svæðisbundnum yfirvöldum eða iðnfyrirtækjum/stofnunum er heimilt að styðja slíkar aðgerðir með því að aðstoða við að byggja upp tengslanet).

Að teknu tilliti til fyrri umfjöllunar telst skilgreiningin á almennri áætlun, sem staðaryfirvöld, samtök iðnaðarins og verslunarráð hrinda í framkvæmd á grundvelli upphaflegrar umhverfisgreiningar á öllu svæðinu, vera mjög nýtsamlegt forstígr fyrir litil og meðalstór fyrirtæki sem stefna að EMAS-skráningu.

Umhverfisáætlun svæðisins skal síðan skilgreind með skýrum hætti, birt og samþykkt af öllum hlutaðeigandi aðilum og skal með henni leitað eftir verulegum umbótum á umhverfi svæðisins í heild.

Þegar almenn og sértæk umhverfismarkmið hafa verið samþykkt og viðurkennd er hverju fyrirtæki/stofnun (litlum og meðalstórum fyrirtækjum, opinberum þjónustufyrirtækjum, staðaryfirvöldum o.s.frv.) frjálst, samkvæmt málsmeðferð EMAS, að grípa til nauðsynlegra ráðstafana til að uppfylla, hvert fyrir sig, reglugerð (EB) nr. 761/2001 og sækjast eftir skráningu hvert fyrir sig.

Sannprófandinn skal í þessu tilviki meta hvort hægt sé að ná tilteknum, almennum og sértækum, markmiðum hvers fyrirtækis/stofnunar í samræmi við almennu áætlunina og almenn og sértæk markmið svæðisins í heild með umhverfisstjórnunarkerfinu. Í umhverfisfyrirlysingunni ætti því að tilgreina með skýrum hætti, auk þess sem krafist er samkvæmt EMAS að hún innihaldi, tiltekið framlag tiltekins fyrirtækis/stofnunar til markmiða umhverfisáætlunarinnar í heild.

Dæmi:

- iðnaðarhéruð,
- ferðamannasvæði,
- verslanamiðstöðvar.

Ábendingar:

- að koma á fót kynningarstofnun,
- samþykkt hagkvæmniathugunar,
- óháð mat á almennum og sértækum heildarmarkmiðum í umhverfismálum,
- þátttaka í áætluninni staðardagskrá 21.

8. STAÐARYFIRVÖLD OG RÍKISSTOFNANIR

Þegar stofnun, sem leitar eftir EMAS-skráningu, er opinber stofnun er mikilvægt að taka fram að óbeinir umhverfisþættir, eins og þeir sem eru afleiðing af stefnu yfirvaldsins, geta verið þeir þýðingarmestu og þar af leiðandi er ekki hægt að takmarka vandamálin sem tekið er tillit til einungis við stjórnskipulag stjórnarinnar og beinna umhverfisþátta í tengslum við það.

Í raun eru pólitískar skyldur opinberra yfirvalda tengd stjórnun á yfirráðasvæðinu og núverandi lífsgæðum og framtíðarlífsgæðum borgaranna sem þau hafa skyldum að gegna við.

Að því er sum staðaryfirvöld eða opinberar stofnanir varðar kann að vera mögulegt, sökum þess hversu flókin stjórnun þeirra er og hversu flóknir þættirnir eru sem taka þarf tillit til, að samþykkja sérstaka skráningu fyrir hluta slíkra fyrirtækja/stofnana. Í því tilviki skulu samskiptin við almenning og notkun kennimerkisins vera ótvíræð og það skal vera skýrt að einungis er vísað til tiltekins útíbús eða einingur sem hefur verið skráð.

Ráðlegt er fyrir þessi fyrirtæki/stofnanir að marka umhverfisstefnu til viðmiðunar sem hver hluti fyrirtækisins /stofnunarinnar getur fylgt.

Dæmi:

- staðaryfirvöld.
- ráðuneyti,
- opinberar stofnanir,
- staðardagskrá 21.

Ábendingar:

- samráð við og samþykki borgaranna,
- hagþróun og umhverfissamhæfi,
- mat á annar konar skipulegum valkostum og forgangsmál í tengslum við þá,
- svæðisáætlanir og mælanleg markmið í tengslum við það og tengdar skyldur,
- stöðug sannpröfun og vöktun umhverfisáætlunarinnar,
- eðlilegt jafnvægi milli frjáls einkaframtaks og félagslegra þarfa,
- menntun borgaranna og atvinnurekenda.

II. VIÐAUKI

LEIÐBEININGAR UM SANNPRÓFUN, FULLGILDINGU OG ÚTTEKTARTÍÐNI

(Allar tilvísanir í viðauka eru tilvísanir í viðauka reglugerðar (EB) nr. 761/2001, nema annað sé tekið fram sérstaklega)

1. INNGANGUR

Eftir fyrstu sannprófun er þess krafist samkvæmt EMAS að sannprófundinn útbúi sannprófunaráætlun í samvinnu við fyrirtækið/stofnunina sem tekur til tímabils sem er ekki lengra en 36 mánuðir. Eftir fyrstu fullgildingu umhverfisyfirlýsingarinnar er þess einnig krafist samkvæmt EMAS að upplýsingarnar séu uppfærðar árlega og að breytingar séu fullgiltar árlega nema við sérstakar aðstæður. Í þessum leiðbeiningum eru tilgreind mál sem taka skal tillit til þegar sannprófunaráætlunin er útbúin, þ.m.t. hvenær réttlætjanlegt er að víkja frá því að uppfæra upplýsingarnar í umhverfisyfirlýsingunni árlega. Einnig eru þar leiðbeiningar um tíðni eigin úttekta.

Til glöggvunar er merking eftirfarandi hugtaka í leiðbeiningunum þessi:

„Sannprófun“ — mat (úttekt) sem umhverfissannprófandi framkvæmir til að tryggja að umhverfisstefna, stjórnunarkerfi og úttektaraðferð/-aðferðir uppfylli kröfur skv. reglugerð (EB) nr. 761/2001. Þetta skal fela í sér að farið sé í fyrirtækið, skjöl og skrár rannsökuð og talað við starfsfólk.

„Fullgilding“ — mat sem umhverfissannprófandi framkvæmir til að athuga hvort upplýsingar og gögn, sem er að finna í umhverfisyfirlýsingu fyrirtækisins/stofnunarinnar, séu áreiðanleg, trúverðug og rétt og uppfylli kröfurnar sem settar eru fram í lið 3.2 í III. viðauka.

2. SANNPRÓFUNARÁÆTLUN

2.1. *Krafa*

Í samráði við fyrirtækið/stofnunina skal sannprófundinn útbúa áætlun til að tryggja að öll atriði, sem krafist er vegna EMAS-skráningar, séu sannprófuð á tímabili sem ekki er lengra en 36 mánuðir (liður 5.6 í V. viðauka).

2.2. *Tilgangur*

Þessi krafa er til að fullvissa stjórn fyrirtækisins/stofnunarinnar og hagsmunaaðila um að umhverfisstefnan, stjórnunarkerfið, aðferðirnar, upplýsingarnar og mælingar gagna og vöktun uppfylli kröfur skv. reglugerð (EB) nr. 761/2001. Regluleg samskipti milli sannprófundans og fyrirtækisins/stofnunarinnar hjálpa til við að byggja upp trúverðugleika og traust á notendum EMAS sem og á kerfinu sjálfu. Til að tryggja stöðugt eftirlit með umhverfisstjórnunarkerfi og árangri fyrirtækisins/stofnunarinnar í umhverfismálum er góð starfsvenja að skipuleggja sannprófunina með þeim hætti að einn þriðji af starfsemi fyrirtækisins/stofnunarinnar sé sannprófaður á hverju ári þannig að á 36 mánaða hámarkstímabilinu sé öll starfsemi sannprófuð. Þetta stuðlar einnig að því auka tiltrú sannprófundans á nákvæmni, trúverðugleika og áreiðanleika upplýsinganna í umhverfisyfirlýsingunni.

Í litlum fyrirtækjum/stofnunum (sjá skilgreiningu í reit) getur sannprófunin farið fram í einni heimsókn og skulu sannprófundinn og fyrirtækið/stofnunin koma sér saman um tíðni heimsókna en hún skal vera a.m.k. ein heimsókn á 36 mánaða fresti fyrir kerfið í heild.

Skilgreining á litlu fyrirtæki/stofnun eða litlu fyrirtæki

„Litið fyrirtæki“ er skilgreint sem fyrirtæki sem:

- hefur færri en 50 starfsmenn og
- hefur annaðhvort
 - ársveltu sem er ekki meiri en 7 milljónir evra, eða
 - ársefnahagsreikning sem er ekki meiri en 5 milljónir evra,

- og 25% eða meira af hlutfé eða atkvæðarétti er ekki í eigu eins fyrirtækis eða sameiginlega í eigu nokkurra fyrirtækja.

2.3. Leiðbeiningar

Sannprófandinn skal einungis útbúa og samþykkja sannprófunaráætlunina þegar upphaflegri heildarsannprófun og -fullgildingu umhverfisyfirlýsingarinnar er lokið. Þegar umhverfisáætlunin er útbúin skal sannprófandinn taka tillit til:

- styrkleika og áreiðanleika eigin úttektaráætlunar, þ.m.t. tíðni eigin úttekta,
- hversu flókið umhverfisstjórnunarkerfið er,
- umhverfisstefnunnar,
- stærðar, umfangs og eðli starfsemi, vara og þjónustu fyrirtækisins/stofnunarinnar,
- þess hversu mikilvægir beinir og óbeinir umhverfispættir eru, sem fyrirtæki/stofnun hefur stjórn á eða hægt er ætlast til að það eða hún hafi áhrif á,
- styrkleika kerfisins, sem er notað til stjórnunar og heimtar gagna og upplýsinga, að því er varðar upplýsingar og gögn í umhverfisyfirlýsingunni,
- sögu umhverfisvandamála,
- umfangs starfsemi sem er háð reglum um umhverfismál,
- niðurstaðna fyrri sannprófana,
- reynslu fyrirtækisins/stofnunarinnar við að uppfylla kröfur EMAS.

Sannprófanda er heimilt, við mat á því hvort kröfur EMAS-reglugerðarinnar eru uppfylltar, að byggja það mat annaðhvort á hlutverki, starfsemi, vörum og þjónustu fyrirtækisins/stofnunarinnar eða á umhverfispáttum sem fyrirtækið/stofnunin hefur beina og/eða óbeina stjórn eða áhrif á.

Sannprófun á fyrirtækjum/stofnunum með faggilta vottun skv. ISO-staðli 14001 (eða öðrum umhverfisstaðli) sem eru viðurkennd samkvæmt málsmeðferðinni sem sett er fram í 1. mgr. 9. gr. í reglugerð (EB) nr. 761/2001 þarf einungis að ná til þeirra þátta sem viðurkenndi staðallinn tekur ekki til. Í slíkum tilvikum er ætlast til að sannprófandinn taki tillit til eftirlitsáætlunar skv. ISO 14001 staðlinum þegar hann útbýr sannprófunaráætlunina og sameini, ef það er hagkvæmt, matsheimsóknirnar, eftir því sem mögulegt er, til að komast hjá óþarfá tvíverknaði, kostnaði og tímaeyðslu fyrir fyrirtækið/stofnunina. Sannprófunarstörfunin eru hins vegar frábrugðin þeim eftirlitsheimsóknum sem fara fram sem hluti af ISO 14001-vottun. Þau skulu einkum ná til þeirra viðbótaratriða sem fjallað er um í I. viðauka.

3. UPPFÆRSLUR Á UPPLÝSINGUM UM UMHVERFISMÁL

3.1. Krafa

Í b-lið 3. mgr. 3. gr. í reglugerð (EB) nr. 761/2001 er þess krafist að ef fyrirtæki/stofnun vill viðhalda EMAS-skráningu skuli það: „senda árlegu, fullgiltu uppfærslurnar á umhverfisyfirlýsingu sinni, sem eru nauðsynlegar, til þar til bærs aðila og gera þær aðgengilegar almenningi. Heimilt er að víkja frá því hversu oft uppfærsla skal fara fram samkvæmt skilyrðunum sem mælt er fyrir um í leiðbeiningum framkvæmdastjórnarinnar sem samþykktar voru í samræmi við málsmeðferðina sem mælt er fyrir um í 2. mgr. 14. gr., einkum að því er varðar lítil fyrirtæki/stofnanir og lítil fyrirtæki samkvæmt tilmælum framkvæmdastjórnarinnar 96/280/EB ⁽¹⁾ og þegar ekki er um að ræða breytingu á rekstri umhverfisstjórnunarkerfisins“.

Í lið 3.4 í III. viðauka um viðhald upplýsinga sem eru aðgengilegar almenningi segir: „Fyrirtækið/stofnunin skal uppfæra upplýsingarnar, sem tilgreindar eru í lið 3.2, og skal láta umhverfissannprófanda fullgilda allar breytingar árlega.“ Frávik frá því hversu oft skal uppfæra eru heimil við kringumstæður sem mælt er fyrir um í leiðbeiningum framkvæmdastjórnarinnar ...“

⁽¹⁾ Stj. 107, EB L 107, 30.4.1996, bls. 4.

Þetta er ítrekað í lið 5.6 í V. viðauka þar sem segir: „... Auk þess skal sannprófundinn ekki sjaldnar en á 12 mánaða fresti fullgilda uppfærðar upplýsingar í umhverfisyfirlýsingunni. Frávik frá því hversu oft skal uppfæra eru heimil við kringumstæður sem mælt er fyrir um í leiðbeiningum framkvæmdastjórnarinnar ...“

3.2. *Leiðbeiningar*

Þess er öllu jöfnu vænst að upplýsingar í umhverfisyfirlýsingunni séu uppfærðar árlega og að breytingar séu fullgiltar. Kostnaðarhagkvæmari og betri aðferð er að tengja fullgildingu umhverfisyfirlýsingarinnar við sannprófunaráætlunina sem er í notkun. Tími, aðgerðir og kostnaður við fullgildingu er háð gæði kerfisins til stjórnunar og heimtar gagna og upplýsinga sem notað er til útbúa umhverfisyfirlýsinguna.

Að öllu jöfnu breytast gögnin og upplýsingarnar um árangur fyrirtækisins/stofnunarinnar (e-liður í lið 3.2 í III. viðauka) árlega og er nauðsynlegt að uppfæra þær í umhverfisyfirlýsingunni þótt einungis þurfi að fullgilda breytingarnar. Uppfærsla á upplýsingunum í umhverfisyfirlýsingunni krefst þess ekki að birt sé ný umhverfisyfirlýsing árlega, heldur einungis að hún sé aðgengileg almenningi. Markmið EMAS er að hvetja til opinberrar birtingar á trúverðugum upplýsingum um bættan árangur í umhverfismálum. Þetta er mögulegt, t.d. með því að útbúa sérstaka, sjálfstæða umhverfisyfirlýsingu eða með því að fella slíkar upplýsingar inn í ársreikninga, prentaða eða á vefsetri. Sjá sérstakar leiðbeiningar framkvæmdastjórnarinnar um umhverfisyfirlýsinguna sem settar eru fram í I. viðauka tilmæla framkvæmdastjórnarinnar 2001/680 ⁽¹⁾.

Þótt uppfærðu upplýsingarnar fyrir lítil fyrirtæki/stofnanir þurfi ekki að vera skjal í stóru broti, prentað á glanspappír og dýrt í framleiðslu er þessum fyrirtækjum/stofnunum heimilt skv. reglugerð (EB) nr. 761/2001 að uppfæra upplýsingar sínar og fullgilda þær tíðar. Einungis þessi fyrirtæki/stofnanir eru því undanþegin kröfu um árlega fullgildingu uppfærðu upplýsinganna (sjá dæmi hér á eftir) nema:

- stórfelld umhverfishætta tengist starfsemi þeirra, vörum eða þjónustu, eða
- um sé að ræða verulegar rekstrarbreytingar á umhverfisstjórnunarkerfi þeirra, eða
- mikilvæg lagaskilyrði tengist starfsemi þeirra, vörum eða þjónustu, eða
- um veruleg staðbundin vandamál sé að ræða,

í því tilviki skal sannprófundinn krefjast fullgiltra, árlegra uppfærslna á upplýsingunum í umhverfisyfirlýsingunni.

Ef umhverfisyfirlýsingin er ekki uppfærð árlega er ætlast til þess að hún sé uppfærð innan 36 mánaða.

Dæmi:

- lítil bakarí,
- leikskólar,
- stakir smásölustaðir.

3.3. *Fullgilding útdráttá úr umhverfisyfirlýsingunni:*

Fyrirtæki/stofnanir kunna að óska eftir því að nota útdrætti úr umhverfisyfirlýsingu sinni í tengslum við EMAS-kennimerkið. Þetta gæti átt við um:

- að afhenda eftirlitsyfirvöldum á sviði umhverfismála fullgilt gögn varðandi losun,
- upplýsingar um kolefnalosun samkvæmt innlendum skerðingaráætlunum í tengslum við veðurfarsbreytingar,
- uppfyllingu lagaskilyrða að því er varðar opinbera birtingu upplýsinga um umhverfismál til hluthafa og lífeyriskerfa.

(¹) Stjttíð. EB L 247, 17.9.2001, bls. 3.

Þegar kennimerkið er notað ásamt útdráttum skal fyrirtækið/stofnunin einungis nota útdrætti úr umhverfisyfirlýsingunni sem síðast var fullgilt. Einnig er nauðsynlegt að útdrættirnir séu í samræmi við kröfurnar í a- til f-lið í lið 3.5 í III. viðauka þannig að þeir séu viðeigandi og mikilvægir og að komist sé hjá því að þeir séu villandi.

Útdrætti úr umhverfisyfirlýsingunni, sem nota á með EMAS-kennimerkinu, verður að fullgilda sérstaklega. Mögulegt er að spara tíma og komast hjá fyrirhöfn og kostnaði með því að tilgreina hvaða útdrætti skuli nota þannig að hægt sé að fullgilda þá um leið og yfirlýsinguna.

Sjá leiðbeiningar framkvæmdastjórnarinnar í III. viðauka við þessa ákvörðun um upplýsingar um notkun kennimerkisins.

4. ÚTTEKTARTÍÐNI

4.1. *Krafa*

Í lið 2.9 í II. viðauka um úttektartíðni segir: „Tíðni úttektar á tiltekinni tegund starfsemi er breytileg og er háð:

- eðli, umfangi starfseminnar og því hversu margslungin hún er,
- því hversu mikil umhverfisáhrif eru tengd henni,
- því hversu mikilvæg og áriðandi vandamálin eru sem í ljós komu við fyrri úttektir,
- sögu umhverfisvandamála í tengslum við starfsemina.

Fyrirtæki/stofnun skal skilgreina eigin úttektaráætlun og úttektartíðni að teknu tilliti til leiðbeininga framkvæmdastjórnarinnar ...“.

4.2. *Tilgangur*

Þetta er til að tryggja að þróuð sé úttektaráætlun sem veitir stjórnendum upplýsingar sem þeir þarfnast til að láta fara fram rýni á árangur fyrirtækis/stofnunar í umhverfismálum og skilvirkni umhverfisstjórnunarkerfisins og til að geta sýnt fram á að þeir hafi stjórn á málum. Þetta veitir einnig sannprófendum grunn til að þróa og samþykkja sannpröfunaráætlun í samvinnu við fyrirtækið/stofnunina og til að ákvarða tíðni heimsókna sinna til fyrirtækisins /stofnunarinnar.

4.3. *Leiðbeiningar*

Góðar starfsvenjur við hönnun úttektaráætlunar teljast vera það að taka tíðar út starfsemi, vörur og þjónustu sem valda eða mögulegt er að valdi verulegum umhverfisáhrifum en starfsemi, vörur og þjónustu sem hafa ekki eins veruleg áhrif. Fyrirtækið/stofnunin skal einnig gera úttektir minnst árlega þar eð það hjálpar stjórn fyrirtækisins /stofnunarinnar og sannpröfandanum að sýna fram á að það eða hún hafi stjórn sé á mikilvægum umhverfisþáttum.

III. VIÐAUKI

LEIÐBEININGASKJAL UM NOTKUN EMAS-KENNIMERKISINS

(Allar tilvísanir í viðauka eru tilvísanir í viðauka reglugerðar (EB) nr. 761/2001, nema annað sé tekið fram sérstaklega)

1. MEGINREGLUR

Reglugerð til viðmiðunar

Þessar leiðbeiningar eru með fyrirvara um lög bandalagsins eða innlend lög eða tæknistaðla sem ekki er fjallað um í lögum bandalagsins, einkum tilskipun ráðsins 84/450/EBE frá 10. september 1984 um samræmingu á lögum og stjórnsýslufyrirmælum aðildarríkjanna um villandi auglýsingar ⁽¹⁾, og skyldur fyrirtækja/stofnana samkvæmt þessum lögum og stöðlum.

1.1. *Markmið með EMAS-kennimerkinu*

Einn af meginþáttum reglugerðar (EB) nr. 761/2001 er innleiðing mismunandi möguleika á að veita hagsmunaaðilum upplýsingar um umhverfismál. Hvetja skal fyrirtæki/stofnanir til að gera almenningi og viðskiptavinum grein fyrir árangri sínum í umhverfismálum með því að nota þessa viðbótarmöguleika til að koma upplýsingum á framfæri.

EMAS-kennimerkið er vörumerki reglugerðar (EB) nr. 761/2001. Markmið EMAS-kennimerkisins er að gefa almenningi og öðrum hagsmunaaðilum til kynna:

- að umhverfisstjórnunarkerfi hafi verið komið á fót og tekið í notkun,
- að fram fari skipulagt, hlutlægt og reglubundið mat á árangrinum af notkun slíkra kerfa,
- að veittar séu upplýsingar um árangur í umhverfismálum og að opin skoðanaskipti við almenning og aðra hagsmunaaðila séu fyrir hendi,
- virka þátttöku starfsmanna, þ.m.t. viðeigandi þjálfun þeirra,

af hálfu fyrirtækisins/stofnunarinnar, þ.m.t. að skilyrði viðeigandi umhverfislöggjafar séu uppfyllt. Einkum er gefið til kynna að fyrirtæki/stofnunin leggi fram reglulegar umhverfisyfirlýsingar sem eru öllum aðgengilegar og sem óháður sannprófandi hefur fullgilt.

Í þessu samhengi hefur EMAS-kennimerkið þrjú hlutverki að gegna:

- að gefa til kynna áreiðanleika og trúverðuleika upplýsinganna sem fyrirtæki/stofnunin veitir að því er varðar árangur sinn í umhverfismálum,
- að gefa til kynna að fyrirtæki/stofnun hafi skuldbundið sig til að bæta árangur sinn í umhverfismálum og hafa trausta stjórn á umhverfisþáttum þess,
- að efla vitund um kerfið meðal almennings og hagsmunaaðila og meðal fyrirtækja/stofnana sem eru fús til að bæta árangur sinn í umhverfismálum.

Það er því tilgangur bandalagsins að auka gildi EMAS með því að búa til nýja og trúverðuga valkosti fyrir fyrirtæki/stofnanir, sem eru með EMAS-skráningu, sem gera þeim kleift að sýna fram á árangur sinn í umhverfismálum og að þau hafi skuldbundið sig til umhverfisverndar með því að tilkynna hagsmunaaðilum um það með ýmis konar hætti eins og lagt er til í þessu leiðbeiningaskjali.

1.2. *Tengsl á milli EMAS-kennimerkisins og umhverfismerkingarkerfa (2. mgr. 8. gr. reglugerðar (EB) nr. 761/2001)*

EMAS-kennimerkið stendur fyrir:

- frjálsa forystu skráðra fyrirtækja/stofnana til átaks um að bæta stöðugt árangur sinn í umhverfismálum umfram kröfur eftirlitsyfírvalda,

⁽¹⁾ Stjórn. EB L 250, 19.9.1984, bls. 17.

- virkt umhverfisstjórnunarkerfi til að hrinda markmiðum, sem fyrirtæki/ stofnun setur sér, í framkvæmd, og
- þá staðreynd að upplýsingarnar, sem veittar eru, t.d. í umhverfisyfirlýsingunni, séu trúverðugar og að faggiltur umhverfissannprófandi hafi fullgilt þær.

Ólíkt EMAS-kennimerkinu hafa umhverfismerkingarkerfi fyrir vörur og þjónustu mismunandi einkenni:

- þau eru í eðli sínu sértæk og tilgreina því samanburð milli vara, starfsemi og þjónustu sem bera merkið og vara, starfsemi og þjónustu sem ekki bera merkið,
- þau tilgreina að umhverfisviðmiðanir, sem þriðji aðili setur, hafi verið uppfylltar og að einungis sumar vörur á markaðinum uppfylli þessar viðmiðanir,
- við skilgreiningu á viðeigandi viðmiðunum er fylgt (yfirleitt opinberri) viðurkenndri samráðsaðferð.

Umhverfismerkingarkerfi geta veitt viðeigandi upplýsingar með tilliti til umhverfisþátta sem tengjast vörum og þjónustu.

EMAS-kennimerkið felur ekki í sér neitt þessara einkenna né heldur skal nota það með þeim hætti að það valdi ruglingi með tilliti til þessara einkenna.

Það er skylda fyrirtækja/stofnana, sannprófenda og þar til bærra aðila að koma í veg fyrir hvers kyns rugling við umhverfismerki á vörum. Í þessu skyni verður fyrirtækið/stofnunin að velja vandlega upplýsingarnar, sem á tilkynna, og hanna tæki til slíkra tilkynninga til að koma í veg fyrir rugling. Það er skylda sannprófundans að meta gildi og áreiðanleika skilaboðanna sem á að flytja til viðskiptavinarins í samræmi við viðmiðanirnar sem skilgreindar er í liðum 3.2 og 3.5 í III. viðauka og í samræmi við skyldur hans sem skilgreindar eru í V. viðauka.

2. KRÖFUR SEM UM GETUR Í REGLUGERÐ (EB) NR. 761/2001

2.1. Viðeigandi lagaákvæði

a) „Í 8. gr. („kennimerki“) eru:

- skilgreind skilyrði fyrir notkun EMAS-kennimerkisins, þ.e. kröfur gildrar EMAS-skráningar (1. mgr.),
- skilgreindir möguleikarnir fimm á notkun þess (2. mgr.), og
- skilgreind þau tilvik þar sem ekki má nota það, þ.e. á vörur eða umbúðir þeirra og í tengslum við staðhæfingar sem fela í sér samanburð (3. mgr.).

b) Í lið 3.5 í III. viðauka „Birting upplýsinga“ er kveðið á um möguleika á upplýsingum til almennings auk umhverfisyfirlýsingarinnar og í a- til f-lið eru tilgreindar kröfurnar sem verður að uppfylla ef valdar upplýsingar með EMAS-kennimerkinu eru búnar til og notaðar. Í lið 3.5 í III. viðauka er þess krafist að upplýsingarnar:

- séu nákvæmar og ekki villandi,
- séu rökstuddar og sannprófanlegar,
- skipti máli og séu notaðar í viðeigandi samhengi og við viðeigandi aðstæður,
- séu dæmigerðar fyrir heildarárangur fyrirtækisins/stofnunarinnar í umhverfismálum,
- séu ólíklegar til að leiða til mistúlkunar,
- séu mikilvægar með tilliti til heildarumhverfisáhrifanna.

Fyrirtæki/stofnanir skulu einnig taka tillit til krafna í a- til f-lið í lið 3.5 í III. viðauka þegar EMAS-kennimerkið er notað í auglýsingar fyrir vörur, starfsemi og þjónustu eins og útskýrt er í 5. hluta þessara leiðbeininga.

- c) Í IV. viðauka „Lágmarkskröfur að því er varðar kennimerkið“ eru skilgreindar þær tveir gerðir kennimerkisins sem til eru: Í annarri segir „sannprófuð umhverfisstjórnun“ (1. útgáfa) en í hinni segir „fullgiltar upplýsingar um umhverfismál“ (2. útgáfa). Í báðum tilvikum verður að tilgreina skráningarnúmer fyrirtækisins/stofnunarinnar.

Framsetningu kennimerkisins skv. IV. viðauka má einungis breyta vegna aðstæðna sem skilgreindar eru í lið 2.2 í þessum leiðbeiningum.

2.2. Notkun kennimerkisins til kynningar á EMAS-kerfinu

Það er viðurkennt að þörf er á því að nota kennimerkið til kynningar á EMAS-kerfinu. Í þessu samhengi væri notkun orðanna „fullgiltar upplýsingar“ eða „sannprófuð umhverfisstjórnun“ óviðeigandi sem og notkun skráningarnúmers. Því er heimilt að nota eftirfarandi framsetningu kennimerkisins til kynningar á EMAS:

t.d. þegar um er að ræða:

- kynningarefni (merki, o.s.frv.),
- blaðagreinar,
- leiðbeiningar framkvæmdastjórnarinnar,
- bækur og útgefið efni um EMAS,

að því tilskildu að kennimerkið:

- sé ekki notað í tengslum við heiti fyrirtækis/stofnunar, og
- feli ekki í sér eða gefi til kynna að um skráningu í kerfið sé að ræða eða að notandi kennimerkisins í þessari framsetningu sé að gefa umhverfisupplýsingar varðandi starfsemi, vörur og þjónustu sína.

2.3. Hlutverk kennimerkisins í mismunandi gerðum upplýsinga (8. gr. og IV. viðauki reglugerðar (EB) nr. 761/2001)

Í 1. útgáfu kennimerkisins er tilgreind sú staðreynd að fyrirtæki/stofnun sé með umhverfisstjórnunarkerfi, sem uppfyllir kröfur EMAS, en 2. útgáfa tilgreinir að sérstakar upplýsingar, sem auðkenndar hafa verið með kennimerkinu, hafi verið fullgiltar samkvæmt EMAS.

Í 2. mgr. 8. gr. EMAS-reglugerðarinnar eru tilgreindir fimm kostir til notkunar á kennimerkinu:

- a) á fullgiltar upplýsingar, eins og lýst er í lið 3.5 í III. viðauka, við aðstæður sem skilgreindar eru í þessum leiðbeiningum. Í þessu tilviki tilgreinir kennimerkið að upplýsingarnar séu fengnar úr fullgilttri umhverfisupplýsingu og uppfylli kröfur liðar 3.5 í III. viðauka (2. útgáfa),
- b) á fullgiltar umhverfisupplýsingar: Leggur áherslu á aðild að kerfinu og sýnir fram á að innihald yfirlýsingarinnar hafi verið fullgilt (2.útgáfa),
- c) á bréfsefni skráðra fyrirtækja/stofnana (1. útgáfa),

- d) á upplýsingar sem auglýsa aðild fyrirtækis/stofnunar að EMAS: Tilgreinir þá staðreynd að fyrirtækið/stofnunin sé aðili að EMAS. Fyrstu útgáfu kennimerkisins er t.d. hægt að nota á skilti, byggingar, vefsetur, boðskort o.s.frv.,
- e) á eða í auglýsingum fyrir vörur, starfsemi og þjónustu en einungis við aðstæður sem skilgreindar eru í þessum leiðbeiningum sem skal tryggja að þeim sé ekki ruglað saman við umhverfismerki á vörum (2. útgáfa).

Í öllum þessum tilvikum þarf að vera skýr tenging við heiti fyrirtækisins/stofnunarinnar.

Við notkun kennimerkisins skulu fyrirtæki/stofnanir, sem eru með EMAS-skráningu, hafa í huga að ekki sé misskilningur af hálfu almennings þegar kennimerkið er notað. Ekkert fyrirtæki/stofnun skal t.d. nota kennimerkið á nokkurn hátt til að rugla eða villa um fyrir almenningi með því að lýsa því yfir að það hafi gert eitthvað „svipað“ og er að finna í EMAS-reglugerðinni eða á sinn eigin hátt „samkvæmt“ reglugerðinni.

Reglugerð (EBE) nr. 1836/93 ⁽¹⁾ tók til notkunar kennimerkisins í yfirlýsingunni og á bréfsefni en skv. reglugerð (EB) nr. 761/2001 hafa nokkrar nýjar aðferðir við notkun kennimerkisins verið leyfðar og er fjallað um þau tilvik í eftirfarandi liðum.

3. LEIÐBEININGAR UM NOTKUN KENNIMERKISINS Á VÖLDUM UPPLÝSINGUM ÚR UMHVERFIS-YFIRLÝSINGUNNI (a-liður 2. mgr. 8. gr. og liður 3.5 í III. viðauka í reglugerð nr. 761/2001)

3.1. *Almennar kröfur*

Notkun kennimerkisins (2. útgáfa) í tengslum við valdar upplýsingar verður að uppfylla kröfurnar sem tilgreindar eru í lið 3.5 í III. viðauka.

Um mikið úrval birtingarmöguleika er að ræða, s.s.:

- kynningarit,
- gagnablöð,
- dreifirit,
- auglýsingar í dagblöðum,
- kaflar um umhverfismál í útgefnu efni sem ekki tengjast umhverfismálum,
- vefsetur o.s.frv., og
- sjónvarpsauglýsingar.

Viðeigandi notkun kennimerkisins er ekki háð þeim tæknilegu úrræðum sem notuð eru til að birta upplýsingarnar. Almenna krafan, sem verður að uppfylla við hvers kyns notkun kennimerkisins í þessum tilvikum, er:

Upplýsingarnar sem kennimerkið vísa til skulu vera sýnilegar!

Ef umhverfisyfirlýsingin tekur til heildarinnihalds þess sem birt er og sannprófandi hefur fullgilt það er heimilt að nota kennimerkið á allan þann hátt sem telst viðeigandi (t.d. á forsiðu, í fyrirsögn auglýsingar, sem bakgrunnsmynd textans o.s.frv.).

Fullgiltu upplýsingarnar verður að greina frá öðrum hluta textans með skýrum hætti, t.d. með ramma, annars konar útliti, lit, stærð eða leturgerð) ef þær eru:

- einungis hluti inni í „meginmáli“ annars birts efnis (t.d. í efni sem er tæknilegs eða viðskiptalegs eðlis), eða
- settar fram í tengslum við aðrar umhverfisupplýsingar sem ekki eru fullgiltar (t.d. sem hluti af lengri texta, eða einn hluti fyrirtækjaskýrslu o.s.frv.).

⁽¹⁾ Stjtið. EB L 168, 10.7.1993, bls. 1, felld niður með reglugerð (EB) nr. 761/2001.

Kennimerkið verður að staðsetja þannig að hægt sé að tengja það fullgiltu upplýsingunum með skýrum hætti.

3.2. Dæmi

Eftirfarandi dæmi skýra meginregluna sem skilgreind er í lið 3.1 í þessum leiðbeiningum fyrir skráð fyrirtæki/stofnanir. Í öllum tilvikum, sem tilgreind eru með „notkun heimil“, verða viðmiðanirnar, sem tilgreindar eru í a- til f-lið í lið 3.5 í III. viðauka, að vera uppfylltar. Í öllum tilvikum, sem tilgreind eru með „notkun ekki heimil“, eru tilgreindar viðmiðanirnar í a- til f-lið í lið 3.5 í III. viðauka sem ekki eru uppfylltar.

Nr.	Dæmi	Staða
1.	Kennimerki (2. útgáfa) í haus á samantekt fyrir yfirvöld á viðeigandi og fullgiltum gögnum um árangur	Notkun heimil
2.	Kennimerki (2. útgáfa) á dreifiriti til starfsmanna sem inniheldur sérstaklega fullgiltar upplýsingar varðandi rekstur umhverfisstjórnunarkerfisins	Notkun heimil
3.	Kennimerki (2. útgáfa) á forsiðu kynningarrits fyrir viðskiptavini og birgja, efni tekið úr fullgiltu umhverfisyfirlýsingunni.	Notkun heimil
4.	Kennimerki (2. útgáfa) í árlegri umhverfisskýrslu eignarhaldsfyrirtækis/stofnunar, þ.m.t. skráð og óskráð dótturfyrirtæki, í fyrir-sögn kaflans um fullgiltu umhverfisstjórnunarkerfið í sumum, skýrt tilgreindum hlutum fyrirtækis/stofnunar með EMAS-skráningu	Notkun heimil
5.	Kennimerki (2. útgáfa) á forsiðu umhverfisskýrslu fyrirtækis, hlutar fyrirtækisins eru ekki skráðir	Notkun ekki heimil vegna brots á a-, d-, e- og f-lið í lið 3.5 í III. viðauka
6.	Kennimerki (2. útgáfa) á forsiðu uppgjörs fyrirtækis/stofnunar, (fyrirtækið/stofnunin er skráð í heild)	Notkun ekki heimil vegna brots á a-, d-, e- og f-lið í lið 3.5 í III. viðauka
7.	Kennimerki (2. útgáfa) sem mynd í bakgrunni í samantekt á fullgiltum umhverfisgögnum í uppgjöri fyrirtækis	Notkun heimil
8.	Kennimerki (2. útgáfa) sem mynd í bakgrunni í fullgiltum ráðleggingum til viðskiptavina varðandi vistvæna förgun vöru	Notkun heimil
9.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið fullgiltrar upplýsinga um umhverfismál á vefsetri fyrirtækis/stofnunar	Notkun heimil
10.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið fullgiltrar yfirlýsingar sem komið er fyrir á vörubifreið skráðs dreifingar fyrirtækis við hlið heitis fyrirtækis og hljóðar svo „Við höfum minnkað meðaldísilnotkun vörubifreiðaflota okkar um 20% í xy lítrum á hverja 100 km á árunum 1995 til 1998“	Notkun heimil
11.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið yfirlýsingar sem komið er fyrir á vörubifreið með kennimerki vöruheitis smásala sem segir „Dreifing okkar er umhverfisvæn“	Notkun ekki heimil vegna brots á a-, b-, c-, d-, e- og f-lið í lið 3.5 í III. viðauka
12.	Kennimerki (2. útgáfa) á síðu þar sem er að finna fullgiltar kröfur til birgja um upplýsingar í verðlista smásala	Notkun heimil

4. LEIÐBEININGAR UM NOTKUN KENNIMERKISINS Í AUGLÝSINGU FYRIR AÐILD FYRIRTÆKISINS /STOFNUNARINNAR AÐ KERFINU (d-liður í 2. mgr. 8. gr. í reglugerð nr. 761/2001)

4.1. *Almennar kröfur*

Ætlunin með notkun kennimerkisins (1. útgáfu), í samræmi við d-lið 2. mgr. 8. gr., er að upplýsa almenning og hagsmunaaðila um að fyrirtæki/stofnun sé skráð. Því er nauðsynlegt að kennimerkið sé með skýrum hætti og eingöngu tengt skráðu fyrirtæki/stofnun. Komast verður hjá ruglingi við fyrirtæki/stofnanir sem ekki eru með EMAS-skráningu.

Skráð fyrirtæki/stofnanir og veitendur samskiptaþjónustu, sem starfa fyrir þeirra hönd, skulu ekki gefa í skyn að þeir siðastnefndu hafi uppfyllt kröfur EMAS ef svo er ekki.

4.2. *Dæmi*

Eftirfarandi dæmi sýna framangreinda meginreglu fyrir skráð fyrirtæki/stofnanir:

Nr.	Dæmi	Staða
1.	Kennimerki (1. útgáfa) á forsiðu kynningarrits (inniheldur ekki upplýsingar um umhverfismál) (fyrirtækið/stofnunin er skráð í heild)	Notkun heimil
2.	Kennimerki (1. útgáfa) á forsiðu uppgjör fyrirtækis/stofnunar (fyrirtækið/stofnunin er ekki skráð í heild)	Notkun ekki heimil þar eð krafist er fullrar skráningar
3.	Kennimerki (1. útgáfa) á forsiðu uppgjör fyrirtækis/stofnunar (fyrirtækið/stofnunin er ekki skráð í heild)	Notkun heimil
4.	Geymslutankur á skráðu athafnasvæði sem kennimerkið er málað á (1. útgáfa)	Notkun heimil
5.	Kennimerki (1. útgáfa) sem mynd í bakgrunni í sameiginlegri auglýsingu tveggja fyrirtækja í dagblaði sem tilkynnir samvinnu þeirra í umhverfismálum í aðfangakeðjunni (annað er skráð en hitt ekki)	Notkun ekki heimil þar eð gefið er í skyn að bæði fyrirtækin séu með EMAS-skráningu
6.	Kennimerki (1. útgáfa) á verðlista smásala við hlið skrár yfir vöruheiti birgja (sumir þeirra eru ekki skráðir)	Notkun ekki heimil þar eð gefið er í skyn að allir birgjarnir séu með EMAS-skráningu
7.	Kennimerki (1. útgáfa) komið fyrir við hlið inngöngudyra loftfars sem framleitt er hjá skráðum framleiðanda en rekið af flugfélagi sem ekki er með skráningu	Notkun ekki heimil þar eð gefið er í skyn að flugfélagið reki loftfarið samkvæmt EMAS
8.	Kennimerki (1. útgáfa) komið fyrir á hópþreifri við hlið heitis skráðs yfirvalds á sviði almenningsamgangna sem rekur hópþreifri-ina	Notkun heimil
9.	Kennimerki (1. útgáfa) við hlið heitis skráðs fyrirtækis/stofnunar á ökutækjafloða þessa fyrirtækis/stofnunar	Notkun heimil
10.	Kennimerki (1. útgáfa) á skilti við inngang í stórmarkað sem er með skráningu	Notkun heimil
11.	Kennimerki (1. útgáfa) á eyðublöðum sem notuð eru af opinberum yfirvöldum sem eru með skráningu	Notkun heimil

5. LEIÐBEININGAR UM NOTKUN KENNIMERKISINS Á EÐA Í AUGLÝSINGUM FYRIR VÖRUR, STARFSEMI OG ÞJÓNUSTU (e-liður 2. mgr. 8. gr.), (a- og b-liður 2. mgr. 8. gr. og liður 3.5 í III. viðauka)

5.1. *Almennar kröfur*

Í reglugerð (EB) nr. 761/2001 er lögð ríkari áhersla á óbeina umhverfisþætti en í reglugerð (EBE) nr. 1836/93. Þar gegna eiginleikar vara, starfsemi og þjónusta lykilhlutverki. Reglugerðin miðar að því að hvetja fyrirtæki/stofnanir til að gefa út upplýsingar um árangur sinn í umhverfismálum í tengslum við vörur sínar og að þau noti þau tæki, sem þau hafa til markaðssetningar, til að kynna markmið EMAS. Þetta tekur til umhverfisþátta, sem með óbeinum hætti tengjast vörunni, sem og beinna eiginleika vara, að því tilskildu að sannprófandinn hafi fullgilt þá.

Ekki má undir neinum kringumstæðum nota kennimerkið eitt og sér í auglýsingum fyrir vörur, starfsemi og þjónustu (líkt og umhverfismerki). Tengingin við fullgiltu upplýsingarnar verður að vera auðsýnileg. Greina verður fullgiltu upplýsingarnar frá öðrum upplýsingum sem látnar eru í té.

Upplýsingarnar, sem kennimerkið vísar til, skulu valdar í samræmi við meginreglurnar sem tilgreindar eru í a- til f-lið liðar 3.5 í III. viðauka.

Skv. e-lið 2. mgr. 8. gr., í tengslum við a- til d-lið, er heimilt að nota EMAS-kennimerkið í því skyni:

- að tilgreina aðild fyrirtækisins/stofnunarinnar að EMAS (1. útgáfa),
- að tilgreina þá staðreynd að vara, starfsemi og þjónusta hafi verið framleidd af fyrirtæki/stofnun með EMAS-skráningu (1. útgáfa), og
- að auka tiltrú á fullgiltar upplýsingar sem tengjast vörum, starfsemi og þjónustu með beinum eða óbeinum hætti (2. útgáfa).

Tengingin við fullgiltu upplýsingarnar verður að vera auðsýnileg. Öll starfsemi, sem viðkemur upplýsingunum sem fylgja með kennimerkinu, verður að vera undir stjórn skráðs fyrirtækis/stofnunar.

Hægt er að nota kennimerkið á ýmsan hátt, t.d.:

- í prentuðum auglýsingum fyrir vörur (t.d. í dagblöðum, verðlistum o.s.frv.),
- í notendahandbókum,
- í öðrum miðlum (t.d. sjónvarpi, vefsetrum o.s.frv.),
- í hillum og grindum þar sem vörur, starfsemi eða þjónusta eru til sýnis fyrir viðskiptavinum,
- í sýningarbásum o.s.frv.

Fyrirtækið/stofnunin, sem notar kennimerkið, verður að hafa stjórn á og bera ábyrgð á því hvernig kennimerkið kemur fyrir sjónir. Tengslin milli kennimerkisins og starfseminnar, vörunnar eða þjónustunnar, sem það vísar til, verða að vera skilgreind með skýrum hætti.

Hér er það heldur ekki sjálf tæknilega aðferðin sem notuð er til að birta kennimerkið sem sker úr um hvort notkun þess er heimil heldur innihald upplýsinganna sem komið er á framfæri. Í öllum tilvikum verður að vera skýrt til hvaða upplýsinga fyrirtækið/stofnunin vísar.

a) Upplýsingar sem með óbeinum hætti varða vöruna, starfsemina eða þjónustuna:

Ef kennimerkinu (2. útgáfu) er ætlað að tilgreina eitthvert eftirfarandi atriði verður að veita viðeigandi, fullgiltar upplýsingar í auglýsingunni og ljóst verður að vera að þetta séu upplýsingar sem tengjast sérstökum, fullgiltum eiginleikum umhverfisstjórnunar fyrirtækisins/stofnunarinnar:

- eiginleikar að því er varðar árangur af notkun viðkomandi framleiðsluferla,
- eiginleikar umhverfisstjórnunar fyrirtækisins/stofnunarinnar,

- umhverfisstefna, almenn og sértæk markmið,
- almenn gögn um árangur í umhverfismálum.

Yfirlýsingar um umhverfisþætti, sem umhverfisstjórnun fyrirtækisins/stofnunarinnar tekur ekki til með fullnægjandi hætti, eru ekki heimilar.

b) Upplýsingar sem með beinum hætti varða vöruna, starfsemina eða þjónustuna:

Ef kennimerkinu (2. útgáfu) er ætlað að tilgreina eitthvert eftirfarandi atriða verður að veita viðeigandi, fullgiltar upplýsingar í auglýsingunni og ljóst verður að vera að þetta séu upplýsingar sem tengjast sérstökum, fullgiltum eiginleikum vörunnar:

- eiginleikar sjálfrar vörunnar, starfseminnar eða þjónustunnar með tilliti til umhverfismála,
- eiginleikar vörunnar á notkunartíma hennar eða eftir notkun,
- bættur árangur í umhverfismálum að því er varðar vörur eða þjónustu,
- umhverfisstefna, almenn og sértæk markmið sem tengjast vöru eða þjónustu,
- gögn um árangur í umhverfismálum sem tengjast vörunni, starfseminni eða þjónustunni.

Yfirlýsingar um umhverfisþætti, sem umhverfisstjórnun fyrirtækisins/stofnunarinnar tekur ekki til með fullnægjandi hætti, eru ekki heimilar.

Virða skal þrjár grundvallartakmarkanir á notkun kennimerkisins. Ekki er heimilt að nota kennimerkið:

- á vörur og umbúðir þeirra,
- ásamt staðhæfingum þar sem um samanburð við vörur, starfsemi eða þjónustu samkeppnisaðila er að ræða, og
- í auglýsingum fyrir vörur án skýrra upplýsinga um/tilgreiningar á eiginleikum fyrirtækisins/stofnunarinnar eða vörunnar sem hún vísar til.

Þannig veitir EMAS-kennimerkið neytandanum engar upplýsingar í sjálfu sér (sem umhverfismerki) heldur gefur til kynna að upplýsingarnar, sem veittar eru, séu fullgiltar. Með öðrum orðum stendur það fyrir „innsigli fyrir áreiðanleika upplýsinganna“ en ekki „innsigli fyrir yfirburði vörunnar“.

Í öllum tilvikum, þar sem notað er umhverfismerkingarkerfi fyrir vöruna, starfsemina eða þjónustuna sem um er að ræða (þ.e. þar sem settar hafa verið kröfur vegna umhverfismerkis ESB eða innlendra umhverfismerkingarkerfa), gilda auk þess eftirfarandi kröfur:

- fyrirtækinu/stofnuninni og sannprófandanum ber skylda til að grípa til nauðsynlegra og sérstakra ráðstafanna, eins og mælt er fyrir um í framangreindum almennum meginreglum og sýnt í dæmunum, til að komast hjá ruglingi við umhverfismerki sem er þegar til staðar,
- fyrirtæki/stofnanir og sannprófundur skulu taka tillit til viðmiðana fyrir umhverfismerki fyrir vöruna þegar þau athuga hvort upplýsingarnar, sem á að veita standist kröfur skv. a- til f-lið í lið 3.5 í III. viðauka,
- taka skal tillit til allra umhverfismerkingarkerfa sem eiga við um markaðinn þar sem kennimerkið verður notað,
- ekki er undir neinum kringumstæðum heimilt að vísa til viðmiðana sem ákveðnar hafa verið fyrir viðeigandi umhverfismerki.

5.2. Dæmi

Eftirfarandi dæmi skýra meginregluna sem um getur í lið 5.1 í þessum leiðbeiningum. Í öllum tilvikum, sem tilgreind eru með „notkun heimil“, verða viðmiðanirnar, sem tilgreindar eru í a- til f-lið í lið 3.5 í III. viðauka, að vera uppfylltar. Í öllum tilvikum, sem tilgreind eru með „notkun ekki heimil“, er tilgreint hvaða viðmiðanir, sem tilgreindar eru í lið 3.5 í III. viðauka, eru ekki uppfylltar.

Nr.	Dæmi	Staða
1.	Kennimerki (1. útgáfa) við hlið fullgiltu upplýsinganna „framleitt af fyrirtæki/stofnun sem er með EMAS-skráningu“ í auglýsingu	Notkun heimil
2.	Kennimerki (1. eða 2. útgáfa) við hlið fullgiltu upplýsinganna „vara sem hefur yfirburði gagnvart öðrum kostum að því er varðar umhverfismál“	Notkun ekki heimil vegna brots á a-, b-, c-, d-, e- og f-lið í lið 3.5 í III. viðauka
3.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið fullgiltu upplýsinganna „orkunýtni við framleiðslu bætt um 20% frá 1996 til 1999“	Notkun heimil
4.	Kennimerki (1. eða 2. útgáfa) komið fyrir á mynd af vöru án frekari upplýsinga	Notkun ekki heimil þar sem hættu er á ruglingi við vörumerki
5.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið fullgiltu upplýsinganna „árið 1988 voru 60% birgja okkar með EMAS-skráningu“	Notkun heimil
6.	Kennimerki (2. útgáfa) komið fyrir við hlið fullgiltu upplýsinganna: „Unnt er að nálgast árlega uppfærða umhverfisyfirlýsingu hjá ...“	Notkun heimil
7.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið fullgiltu upplýsinganna „dregið úr orkunotkun vörunnar um 10% miðað við tegundina frá 1997“	Notkun heimil
8.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið fullgiltrar yfirlýsingar banka þar sem greint er frá því að umhverfispættir hafi verið felldir inn í viðmiðanir fyrir fjárfestingar	Notkun heimil
9.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið fullgiltrar yfirlýsingar í vörulista smásala þar sem tilgreindar eru umhverfistengdar viðmiðanir fyrir birgja hans	Notkun heimil
10.	Kennimerki (2. útgáfa) á yfirlýsingu í vörulista smásala þar sem segir „dregið hefur verið úr umhverfisáhrifum vara í hillum okkar um 20% síðan 1998“	Notkun ekki heimil vegna brots á a-, b-, c-, d-, og e-lið í lið 3.5 í III. viðauka
11.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið fullgiltu upplýsinganna með fullyrðingunni: „dregið úr hávaða um 10% miðað við tegundina frá 1997“ Til er umhverfismerki þar sem krafist er lægra hávaðastigs en hjá vörunni sem um er að ræða. Tekið hefur verið tillit til viðmiðana umhverfismerkisins	Notkun heimil
12.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið fullgiltu upplýsinganna þar sem fullyrt er að dregið hafi um 20% úr kvörtunum vegna lykta frá sláturhúsi árið 1999 miðað við árið 1998	Notkun heimil
13.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið yfirlýsingar frá olíuhreinsistöð þar sem fullyrt er að dregið hafi úr notkun pappírs um 10% á hvert tonn af bensíni sem framleitt er	Notkun ekki heimil vegna brots á d- og f-lið í lið 3.5 í III. viðauka
14.	Kennimerki (1. eða 2. útgáfa) við hlið ljósmyndar af orlofsdvalarstað, sem ekki er skráður, í bæklingi skráðs fyrirtækis í ferðaþjónustu	Notkun ekki heimil þar sem fyrirtækið/stofnunin sem kennimerkið er tengt við (orlofsdvalarstaðurinn) er ekki skráður
15.	Kennimerki (2. útgáfa) á bls. 2 í bæklingi fyrirtækis í ferðaþjónustu sem veitir fullgiltar upplýsingar um ráðstafanir sem gripið hefur verið til á sviði sjálfbærrar ferðaþjónustu	Notkun heimil
16.	Kennimerki (2. útgáfa) í auglýsingu frá pappírsframleiðanda sem inniheldur fullgiltar upplýsingar um kröfur sem gerðar eru til birgja að því er varðar stjórnun skóga	Notkun heimil
17.	Kennimerki (2. útgáfa) við hlið fullgiltra upplýsinga í tímariti flugfélags sem dreift er um borð í flugvélum þess	Notkun heimil

Nr.	Dæmi	Staða
18.	Kennimerki (2. útgáfa) í auglýsingu fyrir þerripappír við hlið yfirlýsingarinnar „Við höfum náð innihaldi endurunns efnis sem er jafngilt kröfum „Bláa engilsins““	Notkun ekki heimil vegna brots á kröfum í þessum leiðbeiningum (liður 5.1)
19.	Kennimerki (2. útgáfa) í auglýsingu fyrir ísskápa þar fullyrt er: „Við uppfyllum kröfurnar um umhverfismerki Evrópusambandsins og 10% betur“	Notkun ekki heimil vegna brots á kröfum í þessum leiðbeiningum (liður 5.1)
20.	Kennimerki (2. útgáfa) í auglýsingu fyrir tölvu, sem inniheldur hluta frá fyrirtækjum sem ekki eru skráð, með fullyrðingunni: „dregið hefur úr umhverfisáhrifum á endingartíma samkvæmt EMAS“	Notkun ekki heimil vegna brots á a-, b-, e- og f-lið í lið 3.5 í III. viðauka